

Szegedi Melinda:

Sic luceat lux

Szeptember 8.

Igyekszem megörökíteni mindent, mert a helyzet folyamatosan változik és a Világ soha nem látott átalakuláson megy keresztül. A mai nap reményteljesen indult, amikor a nagyméltóságú [Kutuzov](#) a vezérkar tagjait haditanácsra hívta a Poklonnaja hegyre, valami Szavosztjanov nevű muzsik házába. Sokan voltunk: tábornokok, tanácsadók, kémek és cári követek, de egyikünk sem tudott hasznos javaslattal előállni. [Bennigsen](#) lelkesítően beszélt a szent és ősi fővárosról, amelyet utolsó csepp vérünkig védelmeznünk kell. Ezt követően [Barclay](#) mondta el, hogy ez hadászati szempontból miért lehetetlen.

[Borogyino](#) után azt képzeltük, hogy nyertünk és a franciák is ugyanezt gondolták magukról. Csak egy napnak kellett eltelnie, hogy mindkét fél vesztesnek érezze magát. A főparancsnok úgy döntött, hogy nem ütközik meg újra [Napóleonnal](#), inkább visszavonul. Micsoda gyávaság! Ha ezt [Sándor](#) cár sejtette volna, bizonyára nem ruházza rá a hatalmat.

Szeptember 9.

Csak hátrálunk szégyentelenül Moszkva felé, sorban elszalasztva az alkalmakat, hogy megállítsuk a sötét folyóként hömpölygő [Grande Armée](#)-t. Igaz, hogy a hatszázezer mostanra megfelelő – hála a dezertálásoknak, a pestisnek és a [kozákjainknak](#) –, de így is épp elég. Néha a Kelet árad ki Nyugat felé, vagy épp fordítva, mi, oroszok pedig rendszerint kapunk ebből is, abból is. Most franciák, németek, lengyelek, olaszok és a félelmetes svájciak nyomulnak akadálytalanul előre. Úgy döntöttem, hogy [Rasztopcsin](#) gróf parancsnoksága alatt Moszkvában maradok, és segítek megszervezni a főváros védelmét. Előre lovagoltam tehát, nem sejtve, hogy lesz még módom találkozni az orosz reguláris erővel, amikor Moszkvát átvonulva tovább haladnak keletre, a biztonság felé.

Szeptember 10.

Önkénteseket toboroztam a piactéren, fegyvereket és szentképeket osztottam szét közöttük, Krisztus nevében keresztes háborúba hívva őket. Az [operaház](#) még megmaradt zenészeivel koncertet szerveztem, hogy a muzsika erejével lelkesítsem az ingadozókat. Ismert szerzők műveit adtuk elő, de kissé feljavítva, hazafias szöveggel. Fiatalkoromban zongoráztam, a kotta nem idegen nekem. A karmesterségbe gyorsan bele lehet tanulni, csak tartani kell a ritmust. A fafúvósokkal volt egy kis nézeteltérésem: az egyik nyikhaj kioktatott, hogy az ő hangszerét [fagottnak](#) hívják. Mondtam is neki, hogy vigyen el az ördög, ha én tudom rosszul, aztán persze a fagót széttörtem a fején, a többiek okulása végett.

Szeptember 11.

[Plakátokat](#) tervezünk, szórólapokkal borítjuk be Moszkvát. Az írástudatlanok kedvéért több a kép, mint a szöveg: orosz paraszt puskával vagy orosz nemes kiegyenesített kaszával aprítja a franciákat (egyrészt, hogy ne legyen sértődés, másrészt tényleg nem állt módunkban

disztingválni a fegyverosztás közben). A menekülőket megszegyenítjük, bár a többségük még júliusban lelécelt vidékre. Vitték, ami mozdítható, ami pedig nem, azt összetörték, mondván: ne kerüljön az ellenség kezére. Ez a „felperzselt föld taktikája” nem butaság: amióta a szövetséges erők átlépték a [Nyeman](#) folyót, csak pusztá és halott tájon haladnak előre, persze Oroszország anyácskánk is kitesz magáért hideggel, meleggel, esővel, szárazsággal. Rosztopcsin gróf is egyre inkább hajlik rá, hogy felgyújtsa [Moszkvát](#), amely legyen bármilyen hatalmas és modern, mégis csak túlnyomórészt fából épült. A parancsnokságon már suttognak róla, hogy a várost mindenképp elveszítjük.

Szeptember 12.

A franciák még vagy öt versztányira lehetnek tőlünk, de már összefutottam az első osztrákkal ([Hans Zimmernek](#) hívják), aki épp egy múzeum berendezését törte ripityára. Ezen rendkívül felháborodtam, mert hát úgy illendő, hogy a hatalmas festményeket, amelyeket már nem lehetett kimenekíteni, orosz kard aprítsa fel. Hans lecsillapított, közölte, hogy ő velünk van, és mint austerlitz veterán úgy döntött, hogy nem csatlakozik [Schwarzenberg](#) herceg egységéhez, amely Napóleon oldalán – nem túl nagy meggyőződéssel – harcolgat a Monarchia színeiben. Összebarátkoztunk, és eszmét cseréltünk a leghatékonyabb módszerekről, amivel a várost leamortizálhatjuk a rendelkezésünkre álló rövidke idő alatt. Azt javasolta, hogy csak minden tizedik házat gyújtsuk fel, mert a többi úgy is elvész helyettünk a szél.

Szeptember 13.

A mai napot, de még az éjszakát is gyújtogatással töltöttük. Bár szívem vérzett édes hazám miatt, a jól végzett munka örömmel töltött el. A petróleummal és a kovakővel csak a kezdő lökést kellett megadnunk, a többi már ment magától, nem utolsó sorban azért, mert a tűzoltók is rég elszeleltek a városból. A [Kreml](#) közelében, a Sándor parkban áll Moszkva egyik legnagyobb könyvtára, amelyet meghagytunk utolsó házifeladatnak, mintegy desszertként az addigi fáradozásainkért.

Meglepetésünkre a lezárt könyvtár olvasóteremben egy idősebb urat pillantottunk meg, akit azonmód igazoltattunk. Gyanús volt a német akcentusa, de rávilágított, hogy ez nem jelent semmit, hiszen Oroszországnak már csak Svédország a szövetségese, és hát Hans sem teljesen kóser. Kérdésünkre, hogy mit keres, azt felelte, hogy a saját könyvének, a [Delomelanicon](#)-nak sorsa felett érzett aggodalom hozta ide, mert tudával már csak egy eredeti példány létezik és az is éppen itt. Esélyünk sem volt, hogy megtaláljuk a könyvet, ezért finoman kitessekeltük a könyvtárból, miután a könyveket megöntöttük kissé.

Erősködött, hogy a franciáknak főleg élelemre és takarmányra lesz szükségük, nem a kultúra vonzotta őket ilyen messzire, de én emlékeztettem az egyiptomi hadjárat során összeharácsolt [mükincsekre](#), amelyek végül Párizsban kötöttek ki. Első a haza védelme, a kultúrát később majd újraépítjük valahogy! Mondtam neki, hogy Napóleon maga a Sátán, de szerinte ez túlzás: csak egy becsvágyó korzikai fiú, aki miután megszerezte magának Franciaországot, most Franciaországnak kívánja megszerezni a Világot. A könyvtár hatalmas lánggal égett, de gyorsan össze is omlott. Az idegen, akit Messire [Wolandnak](#) hívnak, bement a parázsló romok közé, és örömmel előhúzta belőle az ominózus könyvet, szerencséjére sértetlenül.

Szeptember 14.

Ideért a támadó sereg. Elfeketült az ég. A nyugatról érkező sötétség egészen eltakarta az óriási várost. Eltűntek a hidak, a paloták. Minden elveszett, mintha soha nem is létezett volna. Mindenféle ellenállás nélkül jutottak be a kapukon, majd a hatalmas sereg szétszóródott, és a náluk is hatalmasabb város szinte nyomtalanul felitta őket. Mivel a cár atyuskánk behódoló küldöttségét várják (hát azt várhatják!), kényelmesen berendezkedtek, és ráérősen gyűjtögetik a hadizsákmányt. Hans és jómagam azon iparkodunk, hogy ez ne menjen nekik túl könnyen. Bár gyakoriak a razziák, nem lehetetlen rejtve maradni előlük. A városban maradtak közül páran a jól bevált [partizán](#) hadviseléssel aprítják a franciákat, akik ezt persze aránytalanul megtorolják, de többnyire nem az elkövetőkön.

Szeptember 20.

Különösebben meg sem lepődtünk, amikor újra összefutottunk Woland lovaggal egy szennyvízcsatornában. A vele lévő két személyt, mint a foglyait mutatta be nekünk. Az egyikük a mameluk eskadron tagja, [Abdul Al-Beduin](#), aki fiatalon karavánokat fosztogatott, de később, Napóleon idegenvezetésével az egyiptomi [városokat](#) is bejárta. Szemrevaló ifjú, de több gyilkosság szárad a lelkén, mint ahány évet eddig megért.

A másik egy [Hélène Rollès](#) nevű francia grófkisasszony, aki húsz éve (még a [forradalom](#) alatt), mint osztályellenség lenyakazásban részesült, de a kicsorbult pallosnak hála, pár próbálkozás után kegyelmet kapott. Ettől persze még megfosztották nemesi rangjától, ingó és ingatlan vagyonától, így – mivel valamiből meg kell élni – testét bocsátotta áruba, többnyire kikötők és laktanyák közelében. Az orosz hadjárat kiváló lehetőség volt a számára, hogy a sereggel tartva, maga mögött hagyja a szebb és fiatalabb párizsi [konkurenciát](#). Nem értettem, hogy a lovagnak mi szüksége lehet rá, de kétlem, hogy eddigi életében lenne bármi, amit sajnálna otthagyni.

Szeptember 22.

Neveltetésünk megköveteli az idősebb tiszteletét (bár ezen neveltetésből a sereg jócskán lefaragott), de valahogy mindig ott motoszkált az agyunkban, hogy ez a Woland lovag a kisnagy ember valamiféle előőrseként érkezhetett. Hanssal időnként keresztkérdéseket tettünk fel neki. Azt állította magáról, hogy sosem hazudik, mivel nem tart senkitől. Száztíz évente körülnéz kissé a Világban, így garantált, hogy kétszer nem fut össze ugyanazzal az emberrel, mivel az igencsak untatná. A barátait és a személyzetét is ilyen időtartamra választja meg.

Hans mondta is neki, hogy akkor elég öreg barátai lehetnek, ha ugyan még fel nem dobták a talpukat. Azt válaszolta, hogy az ő barátai a sötétség erejével megtartják korukat, legalábbis amíg vele időznek. Hansra kacsintva kijelentettem, hogy már figyelem egy ideje a lovagot, és a Napnál is világosabb, hogy teljesen sötét. Nem nevetett az elmés megjegyzésemen.

Szeptember 23.

Messire Woland tájékoztatott, hogy este bálba megy, amelyet rendszerint a tavaszi vagy őszi [nap-éjegyenlőség](#) idején tartanak. Idén azért döntött az őszt mellett, mert nem szerette volna kihagyni azt az élményt, amikor egy hadsereg az Úr nevében megtámad egy másikat, amelyik szintén az Úrra hivatkozva védekezik. Mindkét oldalon felszentelt ágyúkkal lőnek, és a tábori

lelkészek ugyanazzal a szöveggel adják fel az utolsó kenetet. Egy bál a megszállt városban? Megnyugtató, hogy erről az intervenciós sereg tagjai nem tudnak, de hiába is tudnának, mivel a részvétel szigorúan meghívásos alapon történik. „Csak néhány, mindenre elszánt vendég lesz jelen, hogy tiszteletét tegye.” – mondta. Hiába ajánlottuk, hogy elkísérjük, csak Héléne tartotta vele.

Október 28.

Több mint egy hónap is eltelt azóta, hogy a naplomba bármit írtam volna, mivel főleg nappal alszunk különféle rejtkehelyeken, éjszaka pedig kockázatos gyertyát gyújtani. Napóleon csak egy hónapig bírt egyhelyben maradni: a cár nem kapitulált, Párizsból rossz híreket kapott, így hát kocsiba vágta magát és hazaindult. Csak a személyes testőrségét vitte magával, azt a pár tízezer fős, a harcoktól megkímélt, főleg franciákból álló sereget, akiket sajnált volna otthagyni ebek harmincadjára.

Október 29.

Woland lovag szerint a háború a továbbiakban érdektelen. A franciák győztek, hiszen elérték kitűzött céljukat, csak éppen nem nyertek vele semmit. Mire az utolsó is hazaér, jó, ha hét emberből egy életben marad. Kérdeztük, hogy ezt meg kitől tudja, mire bemutatott egy [Abadonna](#) nevű illetőt (csak így, családi és apai név nélkül), aki kinézete alapján (sápadt arc, sötét szemüveg) valami kém lehetett, de az nem derült ki (ezeknél sosem derül ki), hogy kinek az oldalán. Mivel a szövetségesek nagy része nem mozdult a városból, hittük is meg nem is, amit jószolt.

Október 30.

Ma délután Messire Woland előadta, hogy hamarosan hazautazik, de amikor búcsúzóra fogtuk, kijelentette, hogy nincs szükség sírásra és csókokra, mivel mi is megyünk vele. Ehhez azért volt pár szavunk Hanssal, ösztönösen a kardunkhoz kaptunk, de csak két [száritott halat](#) sikerül előrántani a hüvelyből. Woland suttogott valamit, majd – mint egy bíró – dörgedelmes hangon kihirdette az ítéletét.

Belőlem egy nyeszlett kis [pojácát](#) varázsolt, mondván ebben az alakban gyakorolhatom és akár a végletekig fokozhatom a jómodort, ellenkező esetben bárki ellátja a bajomat. Azt is közölte, hogy a jövőben Fagótnak fog szólítani, mivel ennek lényeges szerepe volt a kettőnk hosszútávú kapcsolatában.

Hans új neve [Behemót](#) lett, mert az jobban illik egy macskához. Panaszosan nyávogott, beletelt egy kis időbe, amíg rájött, hogy a lovag meghagyta neki a beszéd képességét. Woland megvakarta a füle tövét, és megtanította pár kisebb mutatványra (pitizés, bukfenc), hogy ne mindig ő nevéssen másokon, hanem ő is hozzon egy kis vidámságot mások életébe. Persze csak amennyire a jómodor és a gonoszság megengedi.

Október 31.

Abban reménykedtem, hogy kialszom ezt a rémálmot. Reggel, némileg tisztább fejjel átgondolva a történeteket bizonyítva láttam, hogy a Sátán kerített bennünket hatalmába. Próbáltam imádkozni, de valahogy nem jutottak eszembe a korábban ezerszer elismélt sorok. Amíg

aludtam, a büszke Abdulból [Azazello](#) lett (nem tudom, hogy ebben mi a ráció), és délceg alakja egy kiálló fogú, bicegős, vaksi figurává torzult, gondolom, hogy ne legyen annyira eltelve magától. Woland megnyugtatta, hogy vívó és céllövő képességei nem csorbultak, mivel azokra – új gazdájaként – a jövőben is igényt tart.

Hélène nem változott meg. Mikor megkérdeztem, ő mit követett el, Woland azt felelte, hogy túlmenően azon a teológiai tézisen, miszerint ártatlan ember még nem született, az ő bűnei viszonylag jelentéktelenek. Szerinte Hélène bűne a leggyakoribb bűn: rosszkor, rossz helyre született.

November 1.

Egy francia felderítőegység ma délelőtt rajtaütött a rejtekhelyünkként szolgáló istállón. Amint az elsők beléptek feltűzött szuronnyal, Behemót hátán felmeredt a szőr és rájuk vetette magát: néhánynak a bajuszát, másoknak a fejét tépte le. Abdul (azaz Azazello) a görbe késével vizsgálta meg a bordáik között. Jómagam – a kardom híján – vasvillával böködtem a hivatlan vendégeket, majd miután az egyikbe beleszorult a villa, [sajtárral](#) dobáltam őket (tehén már úgy sincs a városban). A tetemekkel nem kellett bajlódniuk, mert lángba borultak (ehhez nem volt semmi közünk Behemóttal) majd porrá omlottak, végül Hélène kisöpörte a maradékot az udvarra.

November 2.

Halottak napja van, de emlékezés és szent énekek helyett az utazásra készülődünk. Drága Oroszország anyácskám! Bárcsak látnám, hogy visszatérsz régi ragyogásodhoz, régi hatalmadhoz, de ezt most már nem lesz módod kivárni. Woland szerint leszel Te még [atom-nagyhatalom](#), de addig sok víz folyik le a [Volgán](#). Mivel nem vihetek semmilyen személyes tárgyat magammal, itt hagyom e naplót a templom oltárköve alatt, itt talán biztonságban lesz a tüztől és a Gonosztól.

Te, barátom, aki megleled, kérlek őrizd meg, és mutasd meg az embereknek, hátha okulnak belőle valamicskét. Ha azt hiszed, hogy amit írtam, egy örült hagymázos képzelgése, keress meg bárkit, aki ismerte Szergej Korovjov [ezredest](#), és kérdezd meg tőle, hogy milyen embernek ismert. Azt fogja válaszolni, hogy talán egy kissé nyers modorú, de kifogástalan hazafi, különösebb fantázia nélkül és semmiképp sem piromán.